

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/508/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

425/2012. (XII. 19.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2012. június 12-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. december 19-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos a Gy. városi Rendőrkapitányságon mondta jegyzőkönyvbe panaszát, és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

A panaszos a sérelmezett eseményekkel összefüggésben előadta, hogy 2012. június 12-én 19 óra körüli időben Gy. városban utazott utasként egy taxival. Az 83-as úton, a temető magasságában szirénára lett figyelmes, amit észlelve a taxi vezetője félreállt. Ezt követően „kommandós” ruhába öltözött személyek futottak a gépkocsi mellé, és kiabálni kezdtek, hogy a panaszos szálljon ki a gépkocsiból. A panaszos megjegyzi, hogy a járműben bal hátul ült, a „kommandós” ruhás személyek pedig jobb oldalról ütögették az ablakot, és felé mutogattak.

A felszólításnak a panaszos eleget tett, kiszállt, amelyet követően arra szólították fel, hogy feküdjön a földre. A panaszos ennek is engedelmeskedett, ahogyan annak a felhívásnak is, hogy tegye hátra a kezét. Ezután megbilincseltek és megmotozták.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Amikor elfogták, nem közölték vele, hogy miért történik mindez, csupán durva hangnemben felszólították, hogy maradjon csendben.

A panaszos a durva hangnem miatt szóváltásba keveredett a rendőrökkel, amelynek során a jobb vállánál és a lapockájánál egy rúgást érzett. A szóváltás folytatódott, aminek keretében a rendőrök a panaszost a méltóságát sértő kifejezéssel illették, amit a panaszos is viszonzott. Ezután azonban jobb oldalon, a feje fültő részénél újabb ütést érzett. Hozzáteszi a panaszos, hogy ez idő alatt csuklya volt a fején, így nem láthatta, ki bántalmazta.

A fenti eseményeket követően a panaszost előbb orvoshoz szállították, majd pedig a rendőrségre.

A történetek kapcsán a panaszos egyrészt azt sérelmezi, hogy nem közölték vele a rendőrök az intézkedés okát, másrészt pedig azt, hogy a rendőri fellépés drasztikus volt, annak során a panaszost több alkalommal is bántalmazták.

2) A rendőrség a panaszhoz mellékelve megküldte a rendőri intézkedés végrehajtásáról szóló jelentést.

Az irat tanúsága szerint a rendőrök 2012. június 12-én 20 óra 40 perckor vonták intézkedés alá a panaszost, és annak keretében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés I. fordulata alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése szerint – mint személyi szabadságában korlátozott személyt – átvizsgálták, és a 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján előállították. Az intézkedés során az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert és a 48. § b) és c) pontjaira figyelemmel – támadás és szökés megakadályozása érdekében – bilincset alkalmaztak. Utóbbi kényszerítő eszköz használata 20 óra 40 perctől 21 óra 50 percig tartott. A rendőri intézkedés során sérülés és anyagi kár nem keletkezett. A panaszos továbbá az Rt. 18. § (1) bekezdése alapján hozzátartozó vagy más személy értesítését nem kérte.

Az intézkedés foganatosításáról a rendőrség, mint elrendelő hatóság a Veszprémi Törvényszéket értesítette.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményeket a jelentés a következőképpen rögzíti. A panaszost a rendőrök a megyei rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályának felkérésére a Veszprémi Törvényszék elfogatóparancsa alapján vonták intézkedés alá Gy. városban, a 83-as számú bevezető úton, a N. Köztemető magasságában, miközben egy taxiban utasként utazott. Az intézkedő rendőr – elmondása szerint – a gépkocsiból a panaszost a tanult eljárási technikákkal „szedte ki”, a gépjármű mellett a földön fekvő megbilincselte, majd átvizsgálta a ruházatát. Ezt követően a kórházba szállította láttelel készítése céljából, majd előállította a Gy. városi Rendőrkapitányságra a további intézkedések végrehajtása érdekében.

A jelentés megjegyzi, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról tájékoztatót, illetve az előállítás idejéről igazolást nem adott ki a rendőrség, mert „nem volt rá szükség”.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszossal szemben végrehajtott igazoltatás, ruházatának átvizsgálása és előállítása jogszerű és szakszerű volt. Azonos következtetésre jutott a parancsnok a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán is. Úgy ítélte meg továbbá, hogy az intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

3) A kórházban 2012. június 12-én 21 óra 8 perc és 21 óra 28 perc között kiállított ambuláns lap rögzíti, hogy a panaszos a vizsgálaton rendőri kísérettel jelent meg. Bevallása szerint rendőri intézkedés során sérült meg, fejét, mindkét alsó végtagját, mellkasát érte ütés.

A panaszos a jobb temporális régióban, a rágóizület vetületében jelez nyomásérzékenységet. Külsérelmi nyom nincs. A koponya konfigur. megtartott. Fejnyílások szabadok, vér, liquor csorgás nincs. A mandibula (értsd: állkapocs csont) mozgásai teljesek, oclusio (értsd: a fogsorok illeszkedése) zavartalan. Pupillák eltérés nélkül. Arcmimika megtartott. A panaszos éber, szédülésről, hányingerről nem panaszkodik, a vizsgálat során együttműködik. Gerince ütögetésre fájdalomtalan. A jobb kulcscsont területén a dors. részen bőrpír, direkt nyomásérzékeny. A vállizület mozgásai szabadok. A mellkas stabil, bal oldalon, a medioclav vonalban, az emlő magasságában csecsemőtenyérynyi területen bőrpír, nyomásérzékenység. Kompresszióra panaszfokozódást a panaszos nem jelez. Fulladás, légszomj nincs. A has fiz. neg. Mindkét csuklón bilincs okozta kompressziós nyomok. A jobb térd lat. oldalán ujjbegynyi hámphányos sérülés. Bal oldalon lateralisán fájdalmat jelez. Egyik oldalon sem tapintható ízületi folyadék. Végtagjait terheli, szalagrendszer stabil. Érzés, keringés rendben. A koponyaboltozati és arckoponya csontokon és egyébütt a készült felvételeken fractura nem látható.

A vizsgálatokat követően az orvos pihentetést és többször ismételve 10-15 percig ruhán keresztül jegelést javasolt, illetve kontrollt panasz esetén. Az irat rögzíti, hogy a fogdára helyezésnek traumatológiai ellenjavallata nincs.

4) A rendőrség megküldte a Testületnek a panaszos befogadásakor kiállított orvosi véleményt. Az irat rögzíti, hogy a panaszoson fellelhető külsérelmi nyomokat a csatolt látület tartalmazza. A panaszost a vizsgáló orvos fogdán elhelyezhetőnek minősítette. Az irat 2012. június 13-án 2 óra 40 perckor kelt.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A Megyei Rendőr-főkapitányág vezetője megküldte a Testületnek a panaszos ellen a Veszprémi Törvényszék által 2012. június 12-én kiadott elfogatóparancsot.

Az irat rögzíti, hogy a panaszos ellen büntetőeljárás van folyamatban. Elfogása esetén őrizetbe kell őt venni, arról haladéktalanul tájékoztatni kell a Megyei Törvényszéket, és a panaszost 72 órán belül elő kell állítani a Megyei Törvényszékre.

2) A panaszeljárás alapjául szolgáló elfogással összefüggésben a Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének helyettese 2012. június 12-én az alábbi tartalommal írt levelet a Terrorelhárítási Központ (a továbbiakban: TEK) Műveleti Igazgatóság vezetőjének.

A főkapitány-helyettes tájékoztatja az igazgatót, hogy a Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztálya 2012. június 12-én – előre láthatóan az esti órákban – a Törvényszék elfogatóparancsa alapján a panaszos elfogását kívánja végrehajtani. Az előzetes információk szerint a rendőri intézkedéssel érintett személy agresszív, nagy valószínűséggel ellenállást fog tanúsítani, és az sem zárható ki, hogy lőfegyverrel rendelkezik.

Fentiekre tekintettel – telefonon folytatott előzetes egyeztetés alapján – a főkapitány-helyettes arra kéri az igazgatót, hogy a TEK állományából az elfogáshoz szükséges erők részvételét – lehetőség szerint ügyintéző gépjárművekkel – engedélyezze és biztosítsa.

3) A Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének helyettese 2012. június 19-én újabb levelet írt a TEK Műveleti Igazgatóság vezetőjének, amelyben tájékoztatta, hogy a Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztálya 2012. június 12-én, az esti órákban a panaszos eredményes elfogását hajtotta végre a Törvényszék elfogatóparancsa alapján.

Az akció végrehajtása során a TEK Műveleti Osztály kijelölt állománya működött közre, amelynek eredményeként Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályán visszaélés kábítószerrel bűncselekmény elkövetése miatt látókörbe került célszemély, illetőleg az általa irányított bűnözői csoport tevékenysége ellehetetlenedett. Az intézkedés alá vont személy az elfogását követően megkezdte a Törvényszék által kiszabott 2 év 6 hónap időtartamú fegyházbüntetés letöltését.

A főkapitány-helyettes az eredményes akcióban a végrehajtó állomány szakszerű munkája, illetőleg közreműködésükhöz való igazgatói hozzájárulás miatt a levélben köszönetét fejezi ki.

4) A panaszolt eseményekkel összefüggésben S. B. r. ftzls. 2012. június 12-én az alábbi tartalommal készített jelentést.

A panaszban megjelölt helyen és időben a Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályának felkérése és a Törvényszék elfogatóparancsa alapján Gy. város, N. I. utcában (83-as számú főút kivezetőjénél, a N. köztemető magasságában) hajtotta végre a panaszos elfogását.

Az intézkedést megelőzően a panaszos egy taxiban utazott, annak bal hátsó ülésen. Az elfogás során a panaszost a tanult eljárási technikákkal „szedte ki” a r. főtörzsászlós a gépjármű bal hátsó ajtaján Cs. B. r.százados biztosítása mellett.

A felderítő szerv előzetes információi alapján a panaszos korábbi elfogásai során több alkalommal agresszívan lépett fel az intézkedő rendőrökkel szemben, illetve egy esetben a Rendőr-főkapitányság által korábban végrehajtott elfogás során is aktív ellenállást tanúsított.

Jelen intézkedés alkalmával a panaszos a neki címzett rendőri felszólítás ellenére passzív ellenállást tanúsított, ezért vele szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer, majd Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján bilincselés alkalmazására került sor, azt követően pedig, az Rtv.

31. § (1) bekezdése szerint – támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett – előzetes figyelmeztetést követően átvizsgálták a ruházatát.

Mivel a panaszos nyilatkozatása alkalmával a vele szemben foganatosított rendőri intézkedést megpanaszolta, őt a rendőrök előbb a Gy.városi P.A. Kórház sebészeti ambulanciájára szállították látélet készítése céljából, amelyet követően a Gy. városi Rendőrkapitányság épületébe sérülésmentesen előállították.

5) V. Sz. r. alezredes a sérelmezett rendőri intézkedéssel kapcsolatosan 2012. június 14-én az alábbi tartalommal írta meg összefoglaló jelentését.

A TEK a Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályának felkérése és a Törvényszék elfogatóparancsa alapján 2012. június 12-én 20 óra 40 perckor Gy. városban, a 83.sz. főútvonalon hajtotta végre a panaszos elfogását és előállítását

V. A. r. őrnagy, a felkérő osztály vezetője 16 óra 45 perckor arról nyújtott tájékoztatást, hogy a panaszos a Veszprémi Törvényszék épületéből az ítélet kihirdetését megelőzően távozott, ezért ellene elfogatóparancsot adtak ki, és rendelkezésre áll információ a tartózkodási helyéről. V. r. őrnagy a TEK közreműködését kérte az elfogás végrehajtásában, ezért a Gy. K. r. alezreddel folytatott egyeztetést követően V. Sz. r. alezredes utasította Cs. B. r. szds.-t a készenléti állomány (6 fő) és az azon felül szolgálatra igénybe vehető állomány berendelésére. Az így berendelt 11 fő 6 gépkocsival 17 óra 20 perckor elérte a menetkész állapotot.

Információ merült fel a felderítőktől arra vonatkozóan, hogy a célszemély Gy. város belvárosában, a T. P. utcában tartózkodik ismeretlen helyen. A felderítők saját erős figyelés és a technikai eszközök segítségével észlelték 20 óra 25 perckor, hogy a panaszos a T. utcában lévő egyik háztömbből kilépve 2 nő társaságában beszáll egy kék színű taxi gépkocsiba, ami a Szt. I. út felé indul.

V. Sz. r. alezredes állománya ekkor a Sz. utcai objektum udvarán tartózkodott, ahol az időközben odaérkező F. L. r. fhdgy.-gyal a rendelkezésre álló információk alapján elemezték, értékelték a kialakult helyzetet. A riasztást követően V. Sz. r. alezredes tájékoztatta Cs. r. szds.-t, hogy gépjárműves elfogásra fog sor kerülni, és ennek megfelelően utasította, hogy induljanak meg a korábban elosztott erők és eszközök.

A Sz. utcai objektumból 20 óra 28 perckor megkülönböztető jelzések használatával 10 fő rendőr indult el 4 szolgálati gépkocsival. A műveletirányító V. r. alezredes, a gépkocsis elfogást végrehajtó csoport parancsnoka Cs. r. százados volt.

Az indulást követően röviddel, 20 óra 40 perckor, a gépkocsis figyelést végrehajtó felderítők folyamatos információi alapján a panaszost szállító járművet a 83. főútvonalon, a n. temető főbejáratától kb. 200 méterre, a városból kifelé vezető külső forgalmi sávban, a tanult dinamikus taktikával a rendőrök megállították. Az abban bal oldalt hátul ülő panaszost S. B. r. ftzls. és Cs. B. r. szds. elfogta, a járműből „kiszedte”, megbilincselte, ruházatát átvizsgálta. A panaszos ellen kiadott elfogatóparancs alapján, az Rtv. 33. § (1) bekezdésének b) pontjára figyelemmel az elfogás jogszerű volt.

A járműből történő „kiszedéskor” a rendőrök az Rtv. 47. §-a alapján jogszerűen alkalmaztak testi kényszert, ugyanis a rendelkezésre álló – a felderítőktől származó – információk szerint a célszemély korábban több alkalommal tanúsított agresszív viselkedést a vele szemben

intézkedő rendőrökkel, illetve egy esetben a jelen intézkedést végrehajtó rendőrök által végrehajtott elfogása során is aktívan ellenállt.

Ezt követően bilincs alkalmazására is sor került az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontjai alapján támadás, illetve szökés megakadályozása érdekében. Mivel a panaszos az intézkedés idején is szökésben volt, így a bilincs alkalmazása a r. alezredes szerint ugyancsak szükségesnek és indokoltnak volt tekinthető. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdésének b) pontjában meghatározottak alapján került sor a kezek hátra bilincselésére.

A panaszos ruházatának átvizsgálására az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján, támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy felkutatása, elvétele végett került sor előzetes figyelmeztetést követően.

A járműben a panaszoson kívül tartózkodott két nő, akiket a rendőrök igazoltatást követően – a helyszínen tartózkodó V. r. őrgy. utasítására – elbocsátottak. Hasonlóan jártak el a taxi vezetőjével szemben is. Utóbbit az intézkedést követően arról is nyilatkoztatták, hogy a járművében keletkezett-e kár, melyre nemleges volt a válasza.

Az elfogást követően a panaszost a rendőrök előállították a Gy. városi Rendőrkapitányságra, ahol nyilatkoztatták, hogy a vele szemben alkalmazott rendőri intézkedéssel kapcsolatosan él a panasszal, illetve keletkezett-e sérülése. Mivel mindkét kérdésre igen volt a panaszos válasza, átszállították a Megyei Kórház Baleseti Ambulanciájára, hogy az általa vélelmezett külsérelmi nyomokról látlelet készüljön. Panaszai jegyzőkönyvi rögzítésére pedig G.Zs. r. fhdgy. intézkedett.

A panaszost az eljáró rendőrök 21 óra 50 perckor adták át B. N. r. fhdgy.-nak, az ügyelet vezetőjének. Az elfogást elrendelő hatóságot, vagyis a Veszprémi Törvényszéket a Gy. városi Rendőrkapitányság ügyelete értesítette.

A r. alezredes szerint összességében megállapítható, hogy a panaszos elfogása, annak során a testi kényszer és a bilincs kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű volt, továbbá megfelelt a tanult taktikai fogásoknak, így szakszerűen zajlott, és a rendőri fellépés nem sértette az arányosság követelményét sem.

6) V. Sz. r. alezredes 2012. július 27-én az alábbi tartalommal készített jelentést a sérelmezett eseményekről.

A panaszost az elfogás helyszínén, közvetlenül elfogását követően, 20 óra 45 perckor a Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályának munkatársa tájékoztatta az intézkedés okáról.

A panaszost elfogása során a vele szemben intézkedő rendőrök nem illették emberi méltóságát sértő kifejezésekkel, illetve durva hangnemet sem használtak vele szemben. Az elfogást foganatosító rendőrök a célszemélyről az elfogást megelőzően végrehajtott human felderítés során beszerzett információkat, illetve a vele szemben korábban foganatosított intézkedések tapasztalatait alapul véve „az ilyenkor szükséges, megfelelő mértékű határozott fellépést és a kontroll alatt alkalmazott kényszerítő eszköz alkalmazást eszközölték”.

A művelet során a verbális kommunikáció a célszeméllyel taktikailag is szűkre szabott: kizárólag az adatok rögzítése, a személy azonosítása, illetve a művelet eredményes végrehajtását biztosító kommunikáció megengedett.

A fenti intézkedésnél – az események közvetlen közelében – műveletirányítóként a r. alezredes is jelen volt, így szem és fültanúja lehetett az elfogás foganatosításának. Erre figyelemmel kijelenti, hogy a panaszossal szemben durva hangnem, illetve emberi méltóságot sértő kifejezés alkalmazására nem került sor. Úgy nyilatkozik továbbá, hogy az intézkedés során, illetve azt követően sem került sor semmilyen formában a panaszos megütésére, illetve megrúgására, amely állításokat az ügyben keletkezett ambuláns lap is alátámasztja. Az ambuláns lapon feltüntetett „bőrpír” jellegű elváltozások a kulcsfonton és a bal mellkason a földre fektetés során keletkezettek. A csuklón található „kompressziós nyomok” pedig a bilincs alkalmazásával hozható összefüggésbe.

A panaszos fején a bilincselést követően a rendőrök csuklyát helyeztek el, aminek célja a műveleti protokoll, az ilyen esetben foganatosítandó műveleti eljárási szabályok megtartása, a rendőrségi gépjárművek forgalmi rendszáma, típusa, egyedi beazonosíthatósága, azok mozgása, az abban elhelyezkedő műveleti egységek elhelyezkedése és felszereléseik operativitásának megőrzése volt.

Az elfogás dokumentálására nem került sor, ugyanis a rendelkezésre álló létszám (11 fő) a művelet végrehajtásához szükséges minimum létszám volt (1 fő műveletirányító + 10 fő az alap gépkocsis taktika végrehajtásához). A művelet eredményes végrehajtásához ez a minimum létszám szükséges és indokolt volt, így nem volt lehetőség külön dokumentáló kijelölésére.

7) A TEK Műveleti Igazgatóságának vezetője 2012. augusztus 6-án írt válaszlevelében a V. Sz. r. alezredes által készített kiegészítő jelentést szakmai vezetőként azzal egészítette ki, hogy „az elfogott személyek fején elhelyezett csuklya alkalmazása az operativitás megőrzésén túl az elfogott személy védelme érdekében is történik, mely megakadályozza a mások által történő felismerhetőségét ezzel védve az érintett személyiségi jogait”. Közölte továbbá, hogy a panaszos elfogásáról nem készült felvétel.

III.

A panaszos kifogásai alapján a Testület a panasz eljárás keretében megvizsgálta, hogy az intézkedés kezdetekor a rendőrök a panaszost megfelelő tájékoztatással látták-e el az intézkedés okáról, megfelelő hangnemet használtak-e fellépésük során, illetve bántalmazták-e a panaszost az intézkedés közben. Erre nézve előterjesztett panasz hiányában a Testület nem értékelte ugyanakkor az elfogás és előállítás jogszerűségét, az annak során alkalmazott kényszerítő eszközöket, továbbá az előállítás időtartamát és a végrehajtás egyéb körülményeit.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében fogalt emberi méltósághoz való jogát ide értve az abból levezethető testi integritáshoz való jogát is, a kínzás, megalázó, embertelen bánásmód III. cikkben rögzített tilalmát, a panaszosnak az Alaptörvény XXIV. cikkében fogalt tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve a hátrányos megkülönböztetés XV. cikkben rögzített tilalmát az alábbiak szerint.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

1) Sérelmezi a panaszos, hogy amikor elfogták, nem közölték vele a rendőrök, mi történik, csupán durva hangnemben felszólították, hogy maradjon csendben.

A történetek kapcsán előadja, hogy egy taxiban utazott, amikor szirénára lett figyelmes, amit észlelve a taxi vezetője félreállt. Ezt követően „kommandós” ruhába öltözött személyek futottak a gépkocsi mellé, és kiabálni kezdtek, hogy a panaszos szálljon ki a gépkocsiból. A panaszos megjegyzi, hogy a járműben bal hátul ült, a „kommandós” ruhás személyek pedig jobb oldalról ütögették az ablakot, és felé mutogattak. A felszólításnak a panaszos eleget tett, kiszállt, amelyet követően arra szólították fel, hogy feküdjön a földre. A panaszos ennek is engedelmességet, ahogyan annak a felhívásnak is, hogy tegye hátra a kezét. Ezután megbilincseltek és megmotozták.

A panaszossal szemben intézkedő rendőr az eseményekkel összefüggésben úgy nyilatkozott, hogy a gépkocsiból a panaszost a tanult eljárási technikákkal „szedte ki”, majd a gépjármű mellett őt a földre fektetve megbilincselte, és átvizsgálta a ruházatát. Ezt követően a P.A. Kórházba szállította láttelel készítése céljából. V. Sz. r. alezredes – aki az intézkedésnél műveletirányítóként volt jelen, így az események közvetlen közelében tartózkodott – jelentésében arról számolt be, hogy a művelet során a verbális kommunikáció a célszeméllyel taktikailag is szűkre szabott: kizárólag az adatok rögzítése, a személy azonosítása, illetve a művelet eredményes végrehajtását biztosító kommunikáció megengedett. A r. alezredes jelentése szerint ugyanakkor a panaszost az elfogás helyszínén, közvetlenül elfogását követően, 20 óra 45 perckor a Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztályának munkatársa tájékoztatta az intézkedés okáról.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése értelmében a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. A törvény rendelkezéseit a Szolgálati Szabályzat 5. § (2) bekezdése egészíti ki azzal, hogy a rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a közlés akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Ezeknek a rendelkezéseknek a Testület garanciális jelentőséget tulajdonít, hiszen az így kapott tájékoztatás alapján kerül az intézkedés alá vont személy olyan helyzetbe, hogy magatartását megfelelően az intézkedéshez igazíthassa, illetve képes legyen megítélni a rendőri fellépés jogszerűségét.

Jelen esetben a rendőrség nem cáfolta, hogy a panaszossal szembeni intézkedés megkezdésekor a panaszossal nem közölték az intézkedés okát. A Testületnek ezért azt kellett vizsgálnia, hogy az adott helyzetben állt-e fenn olyan, az intézkedés eredményességét veszélyeztető körülmény, amely a kötelező közlés mellőzésére, illetve utólagos teljesítésére kellő alapot szolgáltatott.

Ebben a körben a Testület figyelemmel volt ugyan arra, hogy a panaszos elfogása idején körözés alatt állt, de ennél nagyobb jelentőséget tulajdonított annak, hogy a panaszosi és a rendőrségi beszámoló egybehangzó állításai szerint a panaszos a rendőri intézkedés észlelésekor nem tanúsított aktív ellenszegülést és a helyszínt sem próbálta meg elhagyni. Tekintettel volt továbbá arra a körülményre is, hogy az intézkedés jelentős rendőri túlerővel zajlott, hiszen a panaszos elfogását 11 rendőr végezte.

Mindezen körülmények gondos mérlegelése alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem lett volna akadálya annak, hogy – akár a panaszos földre fektetésekor, a bilincselés megkezdésével egyidejűleg – közöljék a panaszossal, hogy a bíróság rendelkezése alapján kerül sor az elfogására. Az intézkedés eredményes befejezését – különös figyelemmel a jelentős rendőri erőfölényre és a panaszos által tanúsított magatartásra – ezzel a rendőrök nem veszélyeztették volna (azonosítási kötelezettségüknek emellett is eleget tehetek volna az intézkedést követően).

A Testület ezért megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a megsértését azért, mert a rendőrség az intézkedés kezdetekor nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az intézkedés tényéről és céljáról.

2) A panaszos sérelmezi, hogy az intézkedés keretében a rendőrök, miután szóváltás alakult ki közöttük, bántalmazták.

A panaszos a történeteket úgy írja le, hogy amikor a rendőrök az őt szállító taxihoz értek, kiabálni kezdtek, hogy a panaszos szálljon ki a gépkocsiból. A felszólításnak a panaszos eleget tett, kiszállt, amelyet követően arra szólították fel, hogy feküdjön a földre. A panaszos ennek is engedelmességet, ahogyan annak a felhívásnak is, hogy tegye hátra a kezét. Ezután megbilincseltek és megmotozták. Hozzáteszi, hogy az elfogás során durva hangnemben arra is felszólították, hogy maradjon csendben. A panaszos a durva hangnem miatt szóváltásba keveredett a rendőrökkel, amelynek során a jobb vállánál és a lapockájánál egy rúgást érzett. A szóváltás folytatódott, aminek keretében a rendőrök a panaszost a méltóságát sértő kifejezéssel illették, amit a panaszos is viszonzott. Ezután azonban jobb oldalon, a feje föltő részénél újabb ütést érzett. Hozzáteszi a panaszos, hogy ez idő alatt csuklya volt a fején, így nem láthatta, ki bántalmazta.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint az intézkedő rendőr a panaszost a gépkocsiból a tanult eljárási technikákkal „szedte ki”, a gépjármű mellett őt a földre fektetve megbilincselte, majd átvizsgálta a ruházatát. A rendőrök az intézkedés során – mivel a panaszos a neki címzett rendőri felszólítás ellenére passzív ellenállást tanúsított – az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert és a 48. § b) és c) pontjaira, valamint a Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdésének b) pontjára figyelemmel bilincset alkalmaztak. Utóbbi kényszerítő eszköz használata 20 óra 40 perctől 21 óra 50 percig tartott. A rendőrségi iratok arra is kitérnek, hogy a felderítő szerv előzetes információi alapján a panaszos korábbi elfogásai során több alkalommal agresszívan lépett fel az intézkedő rendőrökkel szemben, illetve egy esetben a Megyei Rendőr-főkapitányság által korábban végrehajtott elfogás során is aktív ellenállást tanúsított.

V. Sz. r. alezredes a sérelmezett eseményekkel összefüggésben készített jelentésében rögzíti, hogy az elfogást foganatosító rendőrök a célszemélyről az elfogást megelőzően végrehajtott

humán felderítés során beszerzett információkat, illetve a vele szemben korábban foganatosított intézkedések tapasztalatait alapul véve „az ilyenkor szükséges, megfelelő mértékű határozott fellépést és a kontroll alatt alkalmazott kényszerítő eszköz alkalmazást eszközölték”. Úgy nyilatkozott továbbá, hogy az intézkedés során, illetve azt követően sem került sor semmilyen formában a panaszos megütésére, illetve megrúgására, amely állításokat álláspontja szerint az ügyben keletkezett ambuláns lap is alátámasztja.

Az ambuláns lapon feltüntetett „bőrpír” jellegű elváltozások a kulcscsonton és a bal mellkason a földre fektetés során keletkezettek. A csuklón található „kompressziós nyomok” pedig a bilincs alkalmazásával hozhatók összefüggésbe. Szintén rögzítette, hogy a panaszos fején a bilincselést követően a rendőrök csuklyát helyeztek el, aminek célja a műveleti protokoll, az ilyen esetben foganatosítandó műveleti eljárási szabályok megtartása, a rendőrségi gépjárművek forgalmi rendszáma, típusa, egyedi beazonosíthatósága, azok mozgása, az abban elhelyezkedő műveleti egységek elhelyezkedése és felszereléseik operativitásának megőrzése volt. A TEK Műveleti Igazgatóságának vezetője 2012. augusztus 6-án írt válaszlevelében a V. Sz. r. alezredes által készített jelentést szakmai vezetőként azzal egészítette ki, hogy „az elfogott személyek fején elhelyezett csuklya alkalmazása az operativitás megőrzésén túl az elfogott személy védelme érdekében is történik, mely megakadályozza a mások által történő felismerhetőségét ezzel védve az érintett személyiségi jogait”. Közölte továbbá, hogy a panaszos elfogásáról nem készült felvétel.

Mivel a panaszos nyilatkozatát alkalmával a vele szemben foganatosított rendőri intézkedést megpanaszolta, őt a rendőrök elsőként a Gy. városi Kórház sebészeti ambulanciájára szállították látlet készítése céljából. A Kórházban 2012. június 12-én 21 óra 8 perc és 21 óra 28 perc között kiállított ambuláns lap a rögzíti, hogy a panaszos a vizsgálaton rendőri kísérettel jelent meg. Elmondása szerint rendőri intézkedés során sérült meg, fejét, mindkét alsó végtagját, mellkasát érte ütés. A panaszos a jobb temporális régióban, a rágóizület vetületében jelez nyomásérzékenységet. Külsérelmi nyom nincs. A jobb kulcscsont területén a dors. részen bőrpír, direkt nyomásérzékeny. A mellkas stabil, bal oldalon, a medoclav vonalban, az emlő magasságában csecsemőtenyérszerű területen bőrpír, nyomásérzékenység. Kompresszióra panaszfokozódást a panaszos nem jelez. Mindkét csuklón bilincs okozta kompressziós nyomok. A jobb térd lat. oldalán ujjbegynyri hámsérülés. Bal oldalon lateralisán fájdalom jelez.

A panasz tartalmának megfelelően a Testület nem vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök közül a gépkocsiból való kiszállítást során történt testi kényszer-alkalmazást és a bilincselést. Értékelte ugyanakkor, hogy akkor, amikor a panaszos már megbilincselve a földön feküdt, sor került-e vele szemben jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazására.

A panaszos és a rendőrök előadása a történetekről a konkrét esetben teljesen ellentmond egymásnak. Az ellentmondás feloldásához a Testület a panaszos orvosi ellátásáról készült ambuláns lap megjegyzéseit vette alapul. Ebből az derül ki, hogy a panaszos sérülései – helyük és jellegük alapján – származhattak bántalmazásból, ugyanakkor azt sem lehet kizárni, hogy a sérülések amiatt keletkeztek, hogy a panaszossal szemben elfogásakor testi kényszert alkalmaztak, őt földre szorították, és a kezeit így bilincselték meg.

A Testület megítélése szerint ezért nem lehetett egyértelműen bizonyítani, hogy a panaszos sérülései jogszerűtlen rendőri fellépés miatt keletkeztek, azokra a rendőri jelentések tartalma kellően plauzibilis magyarázatot ad ahhoz, hogy ezzel összefüggésben a Testület ne tartsa

megállapíthatónak a megalázó, embertelen bánásmód tilalmának, illetve a panaszos testi épséghez fűződő jogának megsértését.

A jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása vonatkozásában ezért a Testület a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését a konkrét esetben nem tartotta megállapíthatónak.

A bántalmazás vizsgálatához szorosan kapcsolódik ugyanakkor az, hogy a panaszosra csuklyát húztak az elfogása során, hiszen egyrészt a panaszos hivatkozik rá, hogy emiatt nem látta, melyik rendőr bántalmazta, másrészt nyilvánvaló, hogy ez az eljárás – a büntetlenség esélyének megnövekedése miatt és hasonlóan az azonosító számok hiányához – növeli a bántalmazás kockázatát, s ekként ellentétben áll azzal a pozitív állami kötelezettséggel, amely a hatósági bántalmazás megakadályozására, megelőzésére nézve áll fent.

A Testület ezért vizsgálata körébe vonta a rendőrök azon magatartását, hogy a panaszosra csuklyát húztak az elfogásakor. A csuklya hatásában hasonlatos az Rtv.-ben szabályozott kényszerítő eszközökhöz: akárcsak a bilincs, jelentős mértékű beavatkozást jelent az érintett testi integritásába, és azzal, hogy megfosztja az intézkedés alá vont személyt a látásától (ahogy a bilincs a kezei vagy lábai szabad használatának lehetőségétől), ellehetleníti (vagy legalábbis nagy mértékben megnehezíti) számára akár a szökést, akár a támadást, vagy ellenszegülést. Nyilvánvaló az is, hogy nagy fokban csorbítja az érintett személy méltóságát, mivel jelentős mértékben kiszolgáltatottá teszi az intézkedő rendőrökkel szemben (többek között éppen amiatt, mert lehetetlenné teszi számára annak ellenőrzését, hogy közülük ki az, aki adott esetben törvénytörően jár el).

Az Alaptörvény 1. cikk (3) bekezdése értelmében „az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

A csuklya használata a fentiek szerint több fontos alapjogot korlátoz, ezért – hasonlóan a bilincseléshez, a rendőrbot használatához és az egyéb kényszerítő eszközökhöz – csak akkor lehetne jogszerűen alkalmazni, ha volna olyan törvényi rendelkezés, amely az alkalmazás pontos feltételeinek előírása mellett erre felhatalmazná a rendőrséget.

Ez következik az Rtv. 17. §-ából is, amelynek (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során az alapjogokat *a törvényben foglaltak szerint* korlátozhatja.

Minthogy a hatályos törvényi szabályozás ilyen felhatalmazást nem tartalmaz, a rendőrség azon eljárása, hogy a panaszosra elfogása során csuklyát húztak, sértette a panaszos emberi méltóságához, illetve az abból levezethető testi integritáshoz való alapvető jogát.

Ezzel összefüggésben a Testület a következőkre kívánja felhívni a figyelmet. Az Emberi Jogok Európai Bírósága bizonyos, kivételes helyzetekben a csuklya alkalmazását összeegyeztethetőnek tartja az Emberi Jogok Európai Egyezményével, amennyiben az intézkedés legitim célt szolgál, és a cél eléréséhez mértelen arányos korlátozást valósít meg. Így

például indokolhatja a csuklya alkalmazását az intézkedő rendőrök kilétének titokban tartása, ha megalapozottan lehet attól tartani, hogy megtorlás érheti őket az adott akcióban való részvételük miatt (lásd: Öcalan kontra Törökország [GC], 46221/99 sz. ügy, 184. §), vagy sor kerülhet a csuklya alkalmazására az érintett anonimitásának megőrzése érdekében is (Petyo Petkov kontra Bulgária, 32130/03 sz. ügy, 43. §). (A Testület megjegyzi, hogy amennyiben ez az intézkedés célja, akkor nincs ok az érintett látásának gátlására, tehát olyan csuklya alkalmazandó, amely az arcot ugyan takarkja, de az intézkedés alá vont személy kilátását biztosítja).

Mindezen esetekben azonban csak akkor fogadható el a strasbourggi mérce szerint is a csuklya alkalmazása, amennyiben arra kifejezett törvényi felhatalmazás van, annak hiányában ugyanis jogsértő jogkorlátozásnak minősül. (Lásd: Lenev kontra Bulgária, 41452/07 sz. ügy, 116. §).

Erre való tekintettel a Testület felhívja a rendőri szervek figyelmét arra, hogy törvényi felhatalmazás hiányában nincsen lehetőségük jogszerűen alkalmazni ezt az intézkedést, a jogalkotó figyelmét pedig arra, hogy amennyiben lehetővé kívánja tenni a csuklya használatát a rendvédelmi szervek számára, úgy ezt az intézményt – az egyéb kényszerítő eszközök között – a rendőrségi törvényben kell szabályoznia, meghatározva, hogy milyen feltételek mellett, milyen módon és tartamban alkalmazható.

3) A panaszos sérelmezi, hogy a rendőrök sértő, megalázó hangnemet alkalmaztak vele szemben a rendőri fellépés során.

Előadása szerint, amikor elfogták, nem közölték vele, hogy miért történik mindez, csupán durva hangnemben felszólították, hogy maradjon csendben. A panaszos a durva hangnem miatt szóváltásba keveredett a rendőrökkel, amelynek során a jobb vállánál és a lapockájánál egy rúgást érzett. A szóváltás folytatódott, aminek keretében a rendőrök a panaszost a méltóságát sértő kifejezéssel illették, amit a panaszos is viszonzott.

V. Sz. r. alezredes – aki az intézkedésnél műveletirányítóként volt jelen, így az események közvetlen közelében tartózkodott – jelentésében úgy nyilatkozott, hogy panaszost elfogása során a vele szemben intézkedő rendőrök nem illették emberi méltóságát sértő kifejezésekkel, illetve durva hangnemet sem használtak vele szemben.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglaltakra. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület e körben utalni kíván a Független Rendőri Szakszervezet főtítkárának, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtítkárának közös, a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt nyilatkozatára (a továbbiakban: Etikai Kódex) is, amelynek 1. pontja előírja:

„[a rendőr] önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „[a rendőr] tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során [...] más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Az országos rendőrfőkapitány ezzel egyetértve, 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában azt is kimondta, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőrök előadásai egymással ellentmondásban vannak az alkalmazott hangnem tekintetében, amely ellentét a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt feloldható.

A Testület mindezek alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök betartották-e az Rtv. 2. §-ában rögzített előírásokat, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét e tekintetben nem tudta megállapítani.

IV.

A Testület megállapította, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga azzal összefüggésben, hogy az intézkedés elején nem kapott tájékoztatást annak tényéről és céljáról, valamint az emberi méltósághoz, illetve az abból levezethető testi integritáshoz fűződő joga miatt, hogy a rendőrség törvényi felhatalmazás nélkül a fejére az elfogáskor csuklyát húzott.

A Testület nem találta megállapíthatónak a panaszos testi épséghez való jogának megsértését a panaszos által az elfogása során elszenvedett sérülésekkel összefüggésben, és szintén nem tudta megállapítani az emberi méltósághoz való jogának sérelmét az intézkedés során alkalmazott rendőri hangnem kapcsán.

A megvalósult alapjogsértések a Testület megítélése szerint elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2012. december 19.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET